

- Οι εκπαιδευτές πρέπει να αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι μάθησης και να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν αποτελεσματική μάθηση.

Ο Mezirow (1991, σσ. 199-200) έχει προσθέσει ορισμένες ακόμα παραμέτρους:

- Οι εκπαιδευτές ενηλίκων βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να διατυπώνουν τις μαθησιακές τους ανάγκες και να τις συσχετίζουν με το μαθησιακό αντικείμενο.
- Εφοδιάζουν τους εκπαιδευόμενους με κριτήρια και μεθόδους προκειμένου να εξετάζουν κριτικά τις καταστάσεις, καθώς και τις προσωπικές αντιλήψεις τους.
- Φροντίζουν ώστε να μειώνεται βαθμιαία η εξάρτηση των εκπαιδευόμενων από αυτούς.

Έχοντας ως υπόβαθρο αυτές τις προδιαγραφές, η εκπαίδευση ενηλίκων συγκροτήθηκε σε επιστημονικό πεδίο, το οποίο διαθέτει τα στοιχεία που απαιτούνται για να πραγματοποιείται αποδοτικά η διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών, ο σχεδιασμός του περιεχομένου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η διασύνδεσή τους τόσο με το οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι όσο και με τον στόχο της προσωπικής ολοκλήρωσης των εκπαιδευόμενων, η χρήση κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων, η διαμόρφωση συνθηκών συνεργατικής μάθησης, καθώς και η αναστοχαστική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

1.3.2 Η σχέση της εκπαίδευσης ενηλίκων με την επαγγελματική κατάρτιση

Όπως φαίνεται στους προαναφερθέντες ορισμούς της UNESCO και του ΟΟΣΑ, η επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανόμενης της πρακτικής άσκησης αποτελεί έναν, αλλά ιδιαίτερα σημαντικό, από τους τομείς του ευρύτερου πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ωστόσο, στη διεθνή βιβλιογραφία συναντάται ένα παράδοξο. Πολλοί συγγραφείς που ασχολούνται με την επαγγελματική κατάρτιση δεν χρησιμοποιούν το θεωρητικό πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων –βλ. ενδεικτικά στα περιοδικά *Journal of Vocational Education and Training*, *Training Magazine*, *Journal of Workplace Learning* και *European Journal of Vocational Training*.

Αυτό το φαινόμενο μπορεί να αποδοθεί σε δύο λόγους. Ο πρώτος είναι ότι πολλοί συγγραφείς ασπάζονται την κυρίαρχη τάση της εργαλειακά προσανατολισμένης επαγγελματικής κατάρτισης, συνεπώς παραγνωρίζουν τις αξιωματικές θέσεις της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με τον προσανατολισμό που έλαβε ιστορικά το επιστημονικό πεδίο

της εκπαίδευσης ενηλίκων. Δόθηκε μεγάλη έμφαση στις δραστηριότητες με ανθρωποκεντρική και κοινωνικοκεντρική διάσταση, σε βάρος της ενασχόλησης με την απόκτηση τεχνικών-επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Προέκυψε λοιπόν το συνδηλούμενο ότι η εκπαίδευση ενηλίκων ταυτίζεται με την εκπαίδευση που αφορά στη διεύρυνση των γενικών γνώσεων, στην άμβλυνση του κοινωνικού αποκλεισμού ή στις δημιουργικές τέχνες. Αποτέλεσμα είναι ότι στη διεθνή βιβλιογραφία, στην αντίληψη των εκπαιδευτών και στην εκπαιδευτική πρακτική, συχνά η εκπαίδευση ενηλίκων και η επαγγελματική κατάρτιση παρουσιάζονται ως δύο ξεχωριστοί κόσμοι.

Παρόλα αυτά, βασικοί μελετητές της εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν ασχοληθεί όχι μόνο με την ανθρωπιστική, κοινωνική ή πολιτική της διάσταση αλλά και με την κατάρτιση των ανέργων και εργαζομένων στη διευρυμένη της μορφή, όπως παρουσιάστηκε στην Ενότητα 1.2. Θα μπορούσε να αναφερθεί, για παράδειγμα, το έργο των Cranton, Ellström, Illeris, Jarvis, Marsick, Mezirow, Taylor, Watkins. Στην ελληνική βιβλιογραφία συναντώνται σχετικές προσεγγίσεις που διατύπωσαν οι Βεργίδης, Γιώτη, Ζαρίφης, Καραλής, Κεδράκα, Κόκκος, Κουλαουζίδης, Λευθεριώτου, Παπαγεωργίου, Παυλή-Κορρέ, Σιμόπουλος, Ράικου κ.ά. Και αντίστροφα, μελετητές που έχουν ασχοληθεί κατά βάση με τη διευρυμένη επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και με την οργανωσιακή μάθηση, έχουν ενσωματώσει στο έργο τους στοιχεία που αντλούν από το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως, ενδεικτικά, οι Argyris, Beckett, Engeström, Fuller, Hager, Kolb, Schön, και στην Ελλάδα οι Βαλκάνος, Γούλας, Ευστράτογλου, Καρατράσογλου, Κουτούζης, Λιντζέρης, Μπαμπανέλου, Παυλάκης, Τσιμπουκλή, Φραγκούλης, Φωτόπουλος κ.ά.

Προκύπτει, λοιπόν, η διαπίστωση ότι έχει διαμορφωθεί ένα σώμα συνθετικής γνώσης που γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στη στενή προσέγγιση της επαγγελματικής κατάρτισης και στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων. Αυτό το σώμα γνώσης μπορεί να χρησιμεύει ως υπόβαθρο για την ολοκληρωμένη προσέγγιση των οργανωμένων μορφών μάθησης στην ενήλικη φάση της ζωής, καθώς και για τη διαμόρφωση πολιτικών πρακτικών που τις προάγουν.